

08.05.2017

Ryj/3

3

Ilta kouluasia: Pariisin ilmastopöytäkirjan vaikutukset Helsingin ilmastotyöhön ja ilmastotyöryhmän esitykset kaupunkistrategian valmistelua varten

HEL 2016-011846 T 11 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää merkitä saadun selvityksen tiedoksi.

Esittelijän perustelut

Kaupunginjohtaja asetti johtajistokäsittelyssä 10.2.2016 ilmastoasioiden koordinaatiota varten Helsingin kaupungin ilmastotyöryhmän. Ilmastotyön merkityksen kasvaessa ja kansainvälisen ulottuvuuden vahvistuessa korostuu lukuisissa eri verkostoissa ja järjestöissä toteutuvan kaupungin toiminnan koordinoinnin tarve. Ilmastotyöryhmä vastaa Helsingin kaupungin ilmastotyön koordinoinnista, seurannasta ja toimien toteutuksen edistämisestä niin sopeutumisen kuin hillinnän osalta. Työryhmän yhtenä tehtävänä on valmistella kaupunginhallitukselle selvitys Pariisin ilmastopöytäkirjan vaikutuksista Helsinkiin. Työryhmä valmistelee valtuustokauden 2017-2021 strategiaohjelmaan vuoteen 2030 tähtäävät ilmastopoliittiset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Helsingin ilmastotiekartta 2050 toimii lähtökohtana kaupungin valmistelutyölle. Työryhmä on toiminut myös ohjausryhmänä ilmastomuutoksen sopeutumisen linjauksien laadinnalle.

Pariisin ilmastopöytäkirja

Pariisissa solmittiin 12.12.2015 ilmastopöytäkirja, jonka mukaan koko maailman päästöjen ja hiilinielujen tulee olla tasapainossa kuluvan vuosisadan jälkipuoliskolla. Maapallon keskilämpötilan nousu tulee rajoittaa selvästi alle kahteen asteeseen ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteeseen. Päästövähennystavoitteen lisäksi sopimuksessa on asetettu pitkän aikavälin tavoite ilmastomuutokseen sopeutumiselle. Tavoitteen saavuttamiseksi osapuolet valmistelevat, ilmoittavat ja pitävät voimassa kulloisetkin kansalliset päästövähennystavoitteensa. Lisäksi sopimuksen tavoitteena on vahvistaa maiden kykyä sopeutua ilmastomuutokseen sekä sovittaa rahoitusvirrat johdonmukaisiksi suhteessa vähäpäästöiseen kehitykseen. Edistymistä sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteiden maailmanlaajuisessa saavuttamisessa arvioidaan viiden vuoden välein. Pariisin sopimus koskee vuoden 2020 jälkeistä aikaa, jolloin vuoden 1997 Kioton pöytäkirja ei enää ole voimassa.

08.05.2017

Ryj/3

Pariisin sopimus on oikeudellisesti sitova ja se on tarkoitettu olemaan voimassa toistaiseksi. Sopimusta on yleisesti pidetty merkittävänä ja käännteentekevänä saavutuksena kansainvälisessä ilmastopolitiikassa. Sopimuksen ohjaavia arvoja ovat kestävä kehitys ja köyhyyden vähentäminen. Toimeenpanossa sovelletaan ilmastosopimuksen periaatteita ottaen huomioon osapuolten erilaiset kansalliset olosuhteet.

Pariisissa kaikkien maaryhmien osapuolet olivat ensimmäistä kertaa valmiita päästövähennykseen. Sopimuksen mukaan kehittyneet maat sitoutuvat antamaan koko taloutensa laajuisia ehdottomia päästövähennystavoitteita. Kehittyvien maiden sitä vastoin olisi tehostettava päästöjen hillintäpyrkimyksiään, ja niitä kannustetaan siirtymään vähitellen koko talouden laajuisiin päästövähennys- ja rajoitustavoitteisiin erilaisten kansallisten olosuhteidensa mukaisesti. Pariisin sopimuksen myötä poistui ainakin osittain kehittyneiden ja kehittyvien maiden välillä aiemmissa sopimuksissa vallinnut jyrkkä kahtiajako, joissa päästövähennysvelvoitteet koskivat ainoastaan kehittyneitä maita.

Pariisin sopimuksessa todetaan, että osapuolet voivat tehdä yhteistyötä päästövähennysten saavuttamiseksi. Yhteistyöllä on edistettävä kestävä kehitystä ja varmistettava päästövähennystavoitteen loukkaamattomuus.

Pariisin ilmastosopimuksen voimaantulokynnys ylittyi keskiviikkona 5.10.2016, kun muun muassa EU ja seitsemän sen jäsenvaltiota ja Kanada luovuttivat ratifiointiasiakirjansa YK:n päämajassa New Yorkissa. 194 maata on allekirjoittanut sopimuksen ja 137 on nyt ratifioinut sen. Suomi ratifioi sopimuksen 14.11.2016.

Ilmastoverkoston jäsenyydet

Helsinki liittyi marraskuussa 2015 maailmanlaajuiseen Compact of Mayors - verkostoon. Tässä aloitteessa tulee kaupunkien osoittaa sitoutumisensa ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen raportoidulla avoimesti päästöistä ja toimista yhteiseen raportointijärjestelmään. Kaupunkien tulee myös laatia kolmen vuoden sisällä ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen ohjelmat. Aloitteessa on jo nyt mukana 635 kaupunkia.

Helsinki liittyi vuonna 2008 EU:n Covenant of Mayors - verkoston aloitteeseen, joissa kaupungeilla on tavoitteena alentaa päästöjään vähintään 20 prosenttia vuodesta 1990 vuoteen 2020. Vuoden 2015 alussa verkosto uudisti tavoitteensa ja laajensi toimintansa koskemaan myös ilmastomuutoksen sopeutumista. Erona aiempaan on, että uudet liittymiset asettavat vuodelle 2030 päästötavoitteen, joka alentaa päästöjä vähintään 40 prosenttia vuoden 1990 päästöistä sekä laativat sopeutumis-suunnitelman.

08.05.2017

Ryj/3

Helsinki kuuluu myös muihin kansallisiin ja kansainvälisiin ilmastoverkostoihin, joita ovat Kuntaliiton ilmastokampanjakunnat, kuuden suurimman kaupungin kaupunginjohtajien ilmastoverkosto, Energy Cities, Climate KIC, ICLEI:n Green Climate Cities ja Eurocitiesin energia- ja ilmasto-ryhmä.

Ilmastomuutoksen hillinnän tavoitteet

Helsingin nykyiset ilmastotavoitteet on määritelty vuosille 2020 ja 2050. Ilmastotyöryhmä valmistelee vuoden 2030 ilmastotavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Työryhmä arvioi myös hiilineutraalisuustavoitetta ja sen ajankohtaa. Helsinki käyttää päästöjen vertailuvuotena vuotta 1990, joka on myös Pariisin ilmastosopimuksen päästöjen vähentämisen vertailuvuosi. EU:n päätavoitteita vuosille 2020 ja 2030 vertaillaan myös vuoteen 1990.

Vuonna 2015 Helsingin alueen kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat 28 prosenttia ja asukaskohtaiset päästöt 43 prosenttia vuoden 1990 päästöjä pienemmät. Työryhmän laatiman selvityksen mukaan Helsinki on saavuttamassa vuoden 2020 tavoitteensa (30 %) ja vieläpä ylittää sen reilusti: päästövähennyksen arvioidaan olevan vuonna 2020 jopa 38 prosenttia. Kun väkiluvun kasvu otetaan huomioon, helsinkiläisten päästöt asukasta kohti näyttävät olevan 54 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990.

Helsingin kaupungin Ilmastotyöryhmä on valmistellut tavoitteet tulevan valtuustostrategian valmistelussa käytettäväksi Helsingin uusien ilmastotavoitteiden asettamisessa vuodelle 2030 ja kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen päivityksessä. Ilmastotyöryhmän esityksen mukaan Helsingillä olisi mahdollisuus asettaa 60 prosentin päästövähennystavoite vuodelle 2030, jolloin päästöt asukasta kohden olivat 73 % pienemmät kuin vuonna 1990. Hiilineutraalisuus on mahdollista saavuttaa vuoteen 2040 mennessä.

Selvityksessä esitetään vaihtoehtoiset skenaariot Helsingin päästökehitykselle, ilmastotavoitteille ja keskeisille toimenpiteille ja keskeisille toimenpiteille. Selvityksessä arvioitiin, että nykyisillä toimenpiteillä Helsingin kasvihuonekaasupäästöt pienenisivät 51 prosentilla 1990-2030. Perusura sisältää Hanasaaren voimalaitoksen sulkemisen sekä muut päätetyt Helen Oy:n kehitysohjelman toimenpiteet.

Ilmastotyöryhmä esittää myös, että valtuuston asetettua uudet ilmastotavoitteet tulevassa strategiaohjelmassa kaupunki laatii ilmastotoimenpiteiden linjaukset vuoteen 2030 ja täsmentää esitettyä toimenpidevalikoimaa ja samalla esittää toimenpiteille aikataulut, vastuut, lisäselvitystarpeet sekä kustannusarviot.

08.05.2017

Ryj/3

Ilmastomuutokseen sopeutuminen

Ympäristökeskuksen vuoden 2016 sitova toiminnallinen tavoite oli: "Ilmastomuutokseen sopeutumisen edistäminen valmistelemalla ilmastomuutoksen sopeutumisen toimintasuunnitelma yhteistyössä keskeisten virastojen ja laitosten kanssa". Tavoitteen toteuttamisella vastattiin samalla Compact of Mayors -verkoston aloitteeseen laatia sopeutumisen ohjelma ja ilmastoverkoston tehtävään laatia ilmastotavoitteet sopeutumisen näkökulmasta.

Helsingin kaupungin ilmastotyöryhmä on ohjannut ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvää työtä. Osana tätä työtä valmistui Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen linjaukset 2017-2025, joka on esitys kaupunkistrategian valmistelua varten valtuustokaudelle 2017-2021. Strategian valmistumisen jälkeen linjaukset valmistellaan lopulliseen muotoonsa päätöksentekoa ja toteuttamista varten.

Helsingin ilmastomuutoksen sopeutumisvisiossa 2050 kuvataan, millainen on ilmastokestävä Helsinki. Sopeutumisvisiota avataan tarkemmin neljän teeman avulla, jotka ovat varautuminen, integrointi, kehittäminen sekä kokonaistaloudellisuus ja liiketoimintamahdollisuudet. Sopeutumista on esitetty toteutettavan seuraavan valtuustokauden aikana 24:llä toimenpiteellä. Toimenpiteet koskevat ilmastoriskien tunnistamista, ilmastokestävää rakentamista, asukkaiden sopeutumistoimien edistämistä, sopeutumisen sisällyttämistä kaupungin johtamisjärjestelmään, työntekijöiden sopeutumisosaamisen kasvattamista ja sopeutumisinnovaatioiden edistämistä.

Selvityksen Pariisin ilmastosopimuksen vaikutuksista Helsinkiin, ilmastotyöryhmän esitykset ilmastotavoitteista ja Helsingin ilmastotyöstä esittelevät ympäristökeskuksen ympäristöjohtaja Esa Nikunen ja ympäristötarkastaja Jari Viinanen sekä Helenin ympäristöjohtaja Maiju Westergren.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano